

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

"TASDIQLANGAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
A. Esanov
2024 y. 15 avgust

YUZ -JAG' SOHASI FIZIOLOGIYASI
FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 900000 - Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi: 910000 - Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi: 60910100 - Stomatologiya

TERMIZ – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Tibbiyot fakulteti
60910100 – Stomatologiya

Fan nomi:	<i>Normal fiziologiya</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	FIZ 12308
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	14
Amaliy mashg'ulotlar	46
Laboratoriya mashg'ulotlari	
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fan(moduli)ni o'qitishdan maqsad – Funktsional tizim asosida salomatlikni taminlash va sog'lom organizmning ishlash mexanizmlarini, salomatlik diagnostikasini, ish qobiliyatini, individual funktsional faolligini bashorat qilish, ilmiy metodologik asoslarini shakllantirish, ko'nikmalarini egalash, bo'lajak UASH shifokor mutaxassisini davolash ishi yo'nalishi bo'yicha tayorlash.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Biologiya (BIO203)
2.	Kimyo (BIO204)
3.	Odam anatomiyasi (BIO205)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jixatidan:
TN1	- odam organizmi fiziologiyasining maqsad va vazifalarini, uning UASH faoliyatidagi ahamiyatini;

TN2	- organizm rivojlanishining ontogenezdagi bosqichlarini, tashqi muhitning turli sharoitlarida inson organizmi hayot faoliyati tamoyillari haqida tasavvurga ega bo'lishi;
TN3	-modulning maqsadi va vazifalarini, uning UASH ish faoliyatidagi ahamiyatini;
TN4	- funksiyalarni klinik tekshirishning eng asosiy usullarini, turli yoshdagi odamlarda organizm tizimlari me'yoriy faoliyati ko'rsatkichlarini;
	<i>Ko'nikmalar jixatidan:</i>
TN5	-barmoqdan qon olish,
TN6	-qon guruhlarini ABO tizimda aniqlash;
TN7	-rezus omilni aniqlash;
TN8	-sog'lom odam EKG sini tahlil qilish;
TN9	-Korotkov usuli bo'yicha arterial bosimni o'lchash

FAN MAZMUNI		
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M) 2-semestr: (14 soat).		Soat
M1	Fiziologiya fani, rivojlanishi va tibbiyotdagi ahamiyati. Qo'zg'aluvchan to'qimalardagi bioelektrik hodisalar.	2
M2	Asab tolalar fiziologiyasi. Sinapslar. Mushaklar fiziologiyasi. Skelet mushaklarining fiziologik xossalari.	2
M3	Gomeostaz. Organizmning biologik suyuqliklari. Qonning fizik-kimyoviy xossalari. Qonning shaklli elementlari.	2
M4	Trombositlar fiziologiyasi. Gemostaz. Qon guruhleri. Rezus-faktor	2
M5	Yurakning gemodinamik vazifasi. Yurak mushagining asosiy fiziologik xossalari. Yurak faoliyatini boshqarilishi.	2
M6	Gemodinamika asoslari. Arterial bosim. Tomirlar tonusining boshqarilishi.	2
M7	Nafas tizimining funkstional xususiyatlari.Gazlarning qon bilan tashilishi.. Nafasning boshqarilishi	2
jami		14
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A) 2-semestr: (46soat)		soat
A1	Fiziologiya moduli, rivojlanishi, tibbiyotdagi ahamiyati. Asosiy fiziologik tushunchalar va fiziologik tekshirish usullari. Organizmda funksiyalarning boshqarilishi. Organizmning bir butunligi.	2
A2	Qo'zg'aluvchan to'qimalarda bioelektrik hodisalar.	4
A3	Asab tolalari fiziologiyasi. Sinapslar fiziologiyasi	2
A4	Mushaklar fiziologiyasi. Skelet mushaklarining fiziologik xossalari	4
A5	Gomeostaz. Organizmning biologik suyuqliklari. Qonning fizik-kimyoviy xossalari.	2
A6	Qonning shaklli elementlari. Eritrositlar fiziologiyasi.	4

A7	Leykotsitlar fiziologiyasi. Gemotransfuziya. Qon guruhlari. Rezus omil. Qon quyish asoratlari.	2
A8	Trombotsitlar fiziologiyasi. Qon ivish jarayonlarini o'rganish. Qon tomir-trombositar gemostaz. Koagulyatsion gemostaz.	4
A9	Yurakning gemodinamik vazifasi. Yurak mushagining fiziologik xossalari.	2
A10	Yurakning faoliyatini tekshirish usullari. Yurak siklining fazalari.	4
A11	Yurak faoliyatini boshqarilishi. Yurak boshqarilishining yurak ichi va tashqari mexanizmlari.	2
A12	Gemodinamika asoslari. Arterial puls.	4
A13	Arterial bosim. Qonning arterial bosimini tekshirish usullarini o'rganish. Mikrosirkulyasiya tizimi. Tomirlar tonusining boshqarilishi	2
A14	Nafas sistemasining funksional xarakteristikasi. O'pkadagi gaz almashinuvi.	4
A15	Nafasning boshqarilishi. Nafas markazi. Nafasning boshqarilishida mexanoretseptorlar va xemoretseptorlarning roli.	4
	Jami	46

Mustaqil ta'lim (MT) 2-semestr uchun (60-soat)

1	Fiziologiyani fizika, kimyo, biologiya, anatomiya, gistologiya modullari bilan bog'liqligi. Sharq olimlari asarlarida organizm funksiyalariga haqidagi tasavvurlar. Odam fiziologiyasi sohasida Ibn Sinoning merosi	2
2	Funksional tinch holat. Tibbiyotda organning funksional elementi. Bez to'qimasining elektrofiziologiyasi	2
3	Parabioz holati. Glial hujayralarning funksiyalari. Akson transporti Sinaps mediatorlarining umumiy tavsifi. Efapslar	2
4	Chaynash mushakaturasining kuchi va ishi. Fiziologik elektroton xodisasi. Silliq mushaklar fiziologiyasi	2
5	Organizmning ekstravazal suyuqliklari.	2
6	Qon hosil qilish a'zolari bilan og'iz bo'shlig'i shilliq qavatini bog'liqligi.	2
7	Organizmnda temir almashinishi .Qon pigmentlari.	2
8	Birlamchi antikoagulyantlar, Ikkilamchi antikoagulyantlar, Tibbiyotda qo'llanishi.	2
9	Qon hosil qilishning boshqarilishi.	4
10	Qon depolari. Limfa Qon o'rnini bosuvchi suyuqliqlar fiziologiyasi	4
11	Yurak avtomatiasining tabiati .	4
12	Koronar qon aylanishining xususiyati. QSX va QMX aniqlash usullari	4
13	Tibbiyotda qo'llanadigan zamonavi klinik usullari (Exokardiografiya)	4
14	Tibbiyotda qo'llanadigan zamonaviy klinik usullari (UZI, dopplerografiya).	4
15	Boshqarishning yurak ichi (intrakardial) mexanizmlari va ekstrakardial mexanizmlari	4

Asosiy adabiyotlar

1.	Nishanova A.A. Fiziologiya. Toshkent. 2022 y.
2.	Alyaviya O.T. Nishanova A.A. va Qodirov Sh.K. Fiziologiya darslik. Toshkent. 2022 y.
3.	Alyaviya O.T. va Qodirov Sh.K. Normal fiziologiya. Toshkent. 2018 y.
4.	Alyaviya O.T. va boshq. Fiziologiya, Darslik. Toshkent. 2019 y.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1.	Агаджанян Н.А. Атлас по нормальной физиологии. Москва. 2009 г
2.	Lauralee Sherwood . Fundamentals of Human Physiology., 4 E., USA. 2012 y.
3.	K Sembulingam PhD and Prema Sembulingam Jaypee Brothers, Essentials of Medical Physiology, Medical publishers(P)Ltd, 2012 y.
4.	Алявия О.Т, Яковенко В.И., Усманов Р., Скосырева О.В. Современные интерактивные методы обучения и контроля знаний студентов в подготовке врача общей практики. Ташкент, 2004. – 48 с..
5.	Алявия О.Т, Яковенко В.И. Деловые игры в учебном процессе кафедры норм.физиологии. Ташкент, 2003. - 36 с.
6.	Корнеева Л.И. Современные интерактивные методы обучения в системе повышение квалификации: зарубежный опыт. Университетское управление: практика и анализ. М, 2004; 4 (32). – с. 78-83.
7.	Проектирование и планирование педагогических технологий в медицине Учебно-методическое пособие под редакцией проф. Тешаева О.Р. Ташкент.: ТМА, 2010. – 139 с.
8.	Физиология сердечно-сосудистой системы. Д.Морман, Л.Хеллер, перев. с англ. М-С-П Минск 2000,-250с..
9.	Агаджанян Н.А. Атлас по нормальной физиологии. Москва. 2009 г

Internet saytlar:

11. <http://www.ziyonet.uz>
2. <http://www.edu.uz>
3. www.tma.uz
4. www.lex.uz
5. <https://studfiles.net/>
6. <http://www.normphys.chat.ru/metodich.html>;
7. http://www.physiology.ru/price_list.html;
8. http://www.physiology.ru/hb_main.html;
9. http://www.physiology.ru/hb_electron.html.

Talabanning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) A`lo baho (90-100) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to`liq yoritilgan bo`lsa;
- fanning mazmunini bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo`l qo`ymas;
- fan bo`yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo`lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etgan bo`lsa;
- berilgan savollarga aniq va lo`nda javob berilgan bo`lsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo`lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to`liq va aniq bajargan bo`lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo`yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo`lsa;

b) Yaxshi baho (70-89) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fanning mazmunini bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo`l qo`ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo`lsa;
- fan bo`yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o`quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo`yicha berilgan savollarga to`g`ri javob berilgan bo`lsa;
- fan bo`yicha konspektini puxta shakllantirgan bo`lsa;
- fan bo`yicha mustaqil topshiriqlarni to`liq bajargan bo`lsa;

v) Qoniqarli baho (60-69) olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo`lsa;
- fanning mazmunini bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo`l qo`yilsa;
- bayon qilish ravon bo`lmasa;
- fan bo`yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar berilgan bo`lsa;
- fan bo`yicha matn puxta shakllantirilmagan bo`lsa.

g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz (0-59 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo`yicha mashg`ulotlarga tayorgarlik ko`rilmagan bo`lsa;
- fan bo`yicha mashg`ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo`lmasa;
- fan bo`yicha matnlarni boshqalardan ko`chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo`yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo`l qo`yilgan bo`lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o`qituvchisi to`g`risida ma`lumot

Muallif:	Alimova Zebiniso Farxodjon qizi Kibriyev Behruz Abdurahmonovich
E-mail:	zebiniso_alimova@tues.uz kibriev1991@mail.ru
Tashkilot:	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti "Tibbiy fundamental fanlar" kafedrasida
Taqrizchilar:	D.B.Adelbekova- TTA Odam anatomiyasi va Klinik anatomiyasi (OXTA) kafedrasida t.f.d. professor.

R.K Sultonov Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
“Tibbiy fundamental fanlar” kafedrası, Tibbiyot fanlari
falsafa doktori (Phd)

Mazkur Sillabus “Tibbiy fundamental fanlar” kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig’ilishi bayoni bilan ma’qullangan.

Mazkur Sillabus “Tibbiyot” fakultetining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig’ilishi bayoni bilan ma’qullangan.

Mazkur Sillabus TISU universitet o‘quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 30-avgustdagi 1-sonli yig’ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O‘quv-uslubiy bo‘lim boshlig‘i:

Z.To‘rayev.

Fakultet dekani:

B.Babamuratov.

Kafedra mudiri:

R.K.Sultonov

Tuzuvchi:

Z.F.Alimova

B.A. Kibriyev